

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT privind vizita preventivă efectuată la Izolatorul de detenție provizorie a Inspectoratului de Poliție Cantemir, în data de 13 aprilie 2017

Raportul a fost elaborat de către

Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

- Ceslav PANICO,
 - Radu NICOARĂ,
 - Svetlana DOLTU,
 - Oxana GUMENNAIA,
 - Mihail GORINCIOI
-

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost instituit la data de **24 octombrie 2016** în corespundere cu prevederile Legii nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform p. 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*,

Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite preventive și de monitorizare în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. PRELIMINARII

La data de 13 aprilie 2017, între orele 11:25 – 12.40, membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii (în continuare Consiliul) de comun cu reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului (Ombudsmanului) au efectuat o vizită preventivă la Izolatorul de detenție preventivă al Inspectoratului de Poliție Cantemir.

Vizita a fost realizată în următoarea componență (în continuare Delegația):

1. Ceslav PANICO – membrul Consiliului,
2. Radu NICOARĂ – membrul Consiliului,
3. Alexandru ZUBCO – secția prevenire a torturii, Oficiul Avocatul Poporului,
4. Lilian TUDOSAN – secția prevenire a torturii, Oficiul Avocatul Poporului,
5. Iurie DUBENCO – secția prevenire a torturii, Oficiul Avocatul Poporului.

Scopul vizitei: Monitorizarea situației în Izolatorul Inspectoratului de Poliție Cantemir privind respectarea drepturilor persoanelor deținute împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

Izolatorul Inspectoratului de Poliție Cantemir se află în incinta Inspectoratului de Poliție Cantemir, la subsolul edificiului. Din 7 celule existente, 4 sunt funcționale, celelalte suspendate sau reutilizate în alt scop, ca depozit. Izolatorului mai deține o încăpere/cameră de întrevederi/vizite/audieri cu ofițerii de urmărire penală/procurori/avocați. De asemenea, în cadrul izolatorului mai este amplasat cabinetul medical, baia, curtea pentru plimbări a persoanelor deținute.

Accesul în instituție a fost asigurat fără anumite impedimente, cu toate acestea Delegației i s-a creat impresia că unii reprezentanți ai Inspectoratului de Poliție Cantemir, nu erau informați despre existența Consiliului pentru Prevenirea Torturii și mandatul acestuia.

După intrare în Inspectorat, Delegația a purtat discuții cu Șeful Inspectoratului de Poliție Cantemir, șeful Izolatorului Inspectoratului de Poliție Cantemir. Discuțiile au fost axate pe scopul și obiectivele vizitei efectuate de către Delegație, la fel s-au solicitat informații generale despre instituție și probleme majore cu care se confruntă instituția și persoanele reținute/arestate.

Problemele/impedimentele cu care se întâlnesc reprezentanții Inspectoratului de Poliție Cantemir, expuse de către reprezentanții Inspectoratului:

- Autospecială destinată transportului persoanelor deținute (escortarea) într-o stare tehnică necorespunzătoare. Transport ce trebuia demult scos din uz, datorită vechimei acestuia și neadaptarea corespunzătoare/siguranței a persoanelor transportate. Probleme majore apar în perioadele reci sau foarte calde ale anului din cauza lipsei aerului condiționat și a drumurilor greu accesibile pe timp de iarnă;
- Insuficiența avocaților în raionul Cantemir, inclusiv și a celor care oferă asistență juridică garantată de stat. Uneori reprezentanții Inspectoratului Cantemir din resurse proprii pleacă la Leova sau Cahul după avocat pentru a asigura dreptul procesual a reținutului la avocat.

În cadrul vizitei preventive, în izolator, erau plasate 3 persoane de sex masculin în 3 celule, câte o persoană per celulă. Toate cele 3 persoane reținute/deținute au fost intervievate în

În urma monitorizării condițiilor de detenție din cele 3 celule practicabile, au fost observate următoarele:

- Aerisirea naturală a spațiilor(celulelor). Ferestrele celulelor sunt de dimensiuni mici, acoperite cu gratii metalice, nefiind posibilă deschiderea lor din interior. Deschiderea lor poate fi făcută doar din exterior, din afara izolatorului, prin folosirea unor instrumente speciale de dimensiuni de 100 cm- 150 cm, un fel de chei speciale, din motiv că geamurile sunt îngrădite de spații metalice/gratii. Acest fapt poate duce la concluzia că geamurile nu sunt deschise de către colaboratorii inspectoratului sau sunt deschise foarte rar. Astfel, pătrunderea aerului proaspăt în celulă este împiedicat iar aerisirea sistematică nu se efectuează;
- În celule unde se aflau persoane care fumează aerul era foarte înțepător de la fum, respirația dificilă din cauza neaerisirii încăperilor.
- Sistemul de aerisire artificială este lucrativ dar puțin eficient, poate fi pornit de către gardian/persoana de serviciu din afara celulei;
- Din motiv că ferestrele celulelor sunt de dimensiuni mici, acoperite cu gratii metalice, lumina naturală pătrunde foarte greu, ținând cont și de faptul că geamurile erau murdare;
Art. 11 din Ansamblul de Reguli Minime pentru Tratatamentul Deținuților: ferestrele trebuie să fie suficient de mari pentru ca deținuții să poată citi și munci la lumina naturală, amplasarea acestor ferestre trebuie să permită pătrunderea de aer proaspăt și aceasta chiar dacă este sau nu ventilație artificială; lumina artificială trebuie să fie suficientă pentru a permite deținutului să citească sau să muncească fără să-și strice vederea;
- Celulele sunt iluminate artificial bine, deținuții având posibilitatea chiar și să citească la ea;
- Paturile din celule sunt într-o stare bună, deținuții le este distribuită lenjerie de pat. Însă uneori, după spusele deținuților, le este distribuită lenjerie murdară;
- Deținuții au acces la apă în celulă, iar după caz, roagă persoanele de serviciu/gardianul să îi aprovizioneze cu apă potabilă;
- Toaletele din celule sunt funcționale, despărțite de restul celulelor de un perete de 1 metru;
- Din spusele deținuților și angajaților accesul la baie nu este restricționat, apa caldă fiind asigurată prin intermediul cazanului electric la nevoie. De obicei deținuții preferă să facă duș la penitenciar din spusele lor.

Alimentarea

În privința alimentației persoanelor plasate în izolator, administrația izolatorului a afirmat existența unui contract de prestări servicii cu o companie ce furnizează servicii de alimentare a persoanelor de 3 ori pe zi. Chiar și în cazul în care deținuții sunt escortați de la penitenciare pentru ședințe de judecată sau acțiuni procesuale, persoanele sunt asigurate cu o masă/prânz cald.

Curtea de plimbare

Izolatorul dispune de o curte de plimbare aproximativ de 17m². În partea de sus a curții este instalată o plasă metalică de protecție. Un loc special amenajat în cazul timpului de afară nefarabil (ploi, soare puternic) nu există, la fel curtea nu este prevăzută cu bănci sau scaune.

Camera pentru acțiuni procesuale

Cabinetul pentru acțiunile procesuale (audieri, interogări) este reprezentat printr-o încăpere destul de comodă ca suprafață în care sunt prezente o masă și mai multe scaune. Încăperea respectivă este supravegheată de sistemul video.

condiții de confidențialitate. Toți 3 deținuți au fost aduși/escortați de la Penitenciarul nr. 5 Cahul (Izolatorul de urmărire penală) pentru câteva ore la ședințele de judecată.

De asemenea, Delegația a avut acces neîngrădit la oficiile și încăperile cerute a fi vizitate. În special, au fost vizitate/examinate:

1. Izolatorul de detenție provizorie:
 - 4 celule funcționale,
 - Cabinetul medical,
 - Camera de întrevederi/vizite/audieri,
 - Curtea de plimbări,
 - Baia.
2. Autospeciala destinată transportului persoanelor deținute (escortarea).

Delegația a avut posibilitate, fără îngrădiri, de a lua cunoștință cu conținutul următoarelor registre:

- Registrul de evidență a persoanelor deținute/reținute în izolator;
- Registrul scoaterii din celulă a persoanelor deținute/reținute;
- Registrul audierilor/întrevederilor;
- Registrele medicale

III. TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

În cadrul vizitei plângeri referitor la abuzuri din partea angajaților izolatorului nu au parvenit. Din spusele angajaților incidente privind violențe între deținuți nu au fost înregistrate o perioadă îndelungată de timp. Este salutar faptul că alegerii de tortură sau rele tratamente din partea angajaților inspectoratului nu au fost constatate.

Este de menționat ca pozitivă practica inspectoratului de a nu deține în izolator peste noapte persoanele ce sunt escortate de la penitenciare la ședința de judecată, ci sunt readuse la penitenciar după finalizarea ședinței de judecată. Delegația încurajează acest fapt și speră că această practică va fi menținută și în continuare.

Ca rezultat a examinării a autospecialei, destinată transportului persoanelor deținute (escortării), Delegația a stabilit că automobilul se află într-o stare avansată de uzură, în special datorită vechimei acestuia. Autospeciala folosită de Inspectoratul de Poliție Cantemir a fost adaptată dintr-un automobil simplu de transport de pasageri/mărfuri, prin sudarea unor grății în interiorul mașinii și despărțind spațiile unde sunt transportate persoanele deținute de șofer și însoțitor. Autospeciala poate transporta concomitent 4 persoane, fiecărei persoane ii sunt aplicate cătușele în timpul transportării, în așa mod ca sa nu poată interacționa fizic cu celelalte persoane. Transportul nu este echipat cu careva centuri de siguranță pentru deținuți. astfel integritatea și siguranța fizică a acestora este pusă în pericol în cazul unor eventuale accidente.

Din relatările angajaților în unele cazuri pentru transportarea deținuților pe timp de iarnă în special este folosit alt autovehicul de teren, care la fel nu este reutilat pentru transportul persoanelor deținute/arestate.

Din discuțiile purtate cu un deținut, acesta a relatat că, fiind în Penitenciarul nr. 5 Cahul, a fost supus unor intimidări/agresiuni fizice/sexuale din partea altor deținuți, iar la întrebarea de ce nu s-a plâns/cerut ajutor administrației penitenciarului, nu a dorit să răspundă. Persoana respectivă vizibil suferă probabil de deficiențe psihice și este supusă unor tratamente agresive din partea altor deținuți din penitenciarul din Cahul. La momentul vizitei respectiva persoana asteapta hotărârea instanței de judecată pentru efectuarea expertizei psihiatrice.

Din considerentul că în izolator mereu este un reprezentant/persoana de gardă al inspectoratului, deținuții sunt în măsură să intre, în orice moment, în contact cu persoana de supraveghere în vederea solicitării de ajutor/inștiința avocatul/procurorul/medicul etc.

IV. GARANȚII ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI ALTOR RELE TRATAMENTE

Accesul la avocat. Din discuția purtată de Delegație cu reprezentanții Inspectoratului, s-a constatat că există o problemă cu asigurarea reținuților/deținuților cu avocați, pe motiv că activează foarte puțini avocați în raionul Cantemir. Există cazuri când reprezentanții Inspectoratului Cantemir din resurse proprii sau a inspectoratului pleacă la Leova sau Cahul după avocat pentru a asigura dreptul procesual a reținutului la avocat.

Conform relatărilor reținuților, atât la etapa de reținere, cât și pe parcursul reținerii/arestului au beneficiat de serviciile unui avocat. Au avut posibilitatea să discute confidențial și pot apela/chema avocatul în izolator fără careva impedimente.

Intrevederi/audieri fără prezența avocatului Delegația nu a constatat (din declarațiile reținuților sau registre examinate).

Intrevederile/audierile au loc într-un cabinet separat din interiorul izolatorului, birou special destinat acestor activități procesuale.

Accesul la medic. Examinarea reținuților/deținuților se realizează în cabinetul amplasat în sediul Izolatorului. 2 persoane deținute în izolator au declarat că au fost examinați de fiecare dată când sunt aduși în izolator, iar a 3-a persoană reținută a declarat că, recent când a fost adus în izolator nu a fost examinată de medic, medicul adresând doar întrebări dacă este sănătos. Examinarea persoanelor reținute sau aflate în arest din declarațiile celor aflați în izolator, în momentul vizitei Delegației, se reduce la interviuri simple de constatare a stării generale a sănătății. Respectiv, identificarea eventualelor leziuni corporale la intrare și ieșire din izolator nu se realizează.

La momentul efectuării vizitei medicul nu era prezent, astfel nu a fost posibil colectarea mai minuțioasă a datelor cu privire la asistența medicală în izolatorul de detenție provizorie.

Informarea rudelor/prietenilor. Persoanele deținute au declarat că au avut posibilitatea, și reprezentanții inspectoratului au oferit această posibilitate, de a contacta-suna gratuit o rudă sau alte persoane apropiate.

Din declarațiile reprezentanților inspectoratului persoanele deținute pot oricând adresa/depune plângeri la șeful inspectoratului sau prin intermediul șeful inspectoratului către procuror/familie persoane apropiate. Cu toate acestea **Delegația nu a putut constata/identifica în cadrul izolatorului/inspectoratului o procedură/mecanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor.**

V. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

În celule, hol, alte încăperi din interiorul izolatorului de detenție provizorie temperatura aerului era la un nivel acceptabil(cald) pentru trai(data vizitei 13 aprilie!).

Condițiile sanitaro-igienice sunt per general satisfăcătoare, atât în celule, cât și în birourile de serviciu.

Celulele

Asistența medicală

Din spusele administrației, examinarea reținuților/deținuților se realizează în cabinetul de examinare(cabinetul medical) amplasat în sediul Izolatorului.

Felcerul este solicitat la nevoie și este angajat pe 0,5 la salariu de funcție. Din spusele angajaților inspectoratului careva probleme cu examinarea persoanelor plasate în izolator nu sunt. Medicamentele din cabinetul de examinare medicală erau pastrate într-un dulap închis, cheia fiind păstrată la medic din spusele angajaților. Dosarul persoanelor plasate în izolator, inclusiv de examinare medicală sunt păstrate în secția de gardă, fapt ce încalcă grav confidențialitatea datelor personale cu caracter medical.

CONSTATĂRI:

1. Autospeciala destinată transportului persoanelor deținute (escortarea) este într-o stare tehnică necorespunzătoare;
2. Insuficiența avocaților în raionul Cantemir, chiar și a avocaților ce oferă asistență juridică garantată de stat;
3. În cadrul vizitei plângeri referitor la abuzuri din partea angajaților izolatorului nu au parvenit;
4. Intrevederi/audieri fără prezența avocatului Delegația nu au fost constatate (din declarațiile reținuților sau registre examinate). Intrevederile/audierile au loc într-un cabinet separat din interiorul izolatorului, cabinet special destinat acestor activități procesuale;
5. Examinarea reținuților/deținuților se realizează în cabinetul amplasat în sediul Izolatorului, însă uneori este formală sau se limitează doar la întrebările medicului/felcerului dacă deținutul suferă de ceva/dacă este sănătos;
6. Persoanele deținute au declarat că au avut posibilitatea, și reprezentanții inspectoratului au oferit această posibilitate, de a contacta-suna gratuit o rudă sau alte persoane apropiate;
7. Nu a fost constatată/identificată în cadrul izolatorului/inspectoratului o procedură/mecanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor;
8. Starea sanitar-igienică este satisfăcătoare în toate încăperile IDP;
9. Accesul la lumină naturală este îngrădit partial de geamuri murdare, de dimensiuni mici și acoperite de gratii;
10. Spațiile de detenție prost aerisite natural sau deloc. Aerisirea naturală este împiedicată de ferestrele mici și acoperite de gratii;
11. Grupurile sanitare din celule sunt funcționale și sunt parțial delimitate de restul spațiului a celulei;
12. Persoanele reținute au fost asigurate cu lenjerie de pat și saltele, dar uneori lenjeria ce le este distribuită nu este curată;
13. Este de menționat ca pozitivă practica inspectoratului de a nu deține în izolator peste noapte persoanele ce sunt escortate de la penitenciar la ședința de judecată, ci sunt readuse la penitenciar după finisarea ședinței de judecată. Delegația încurajează acest fapt și speră că această practică va fi menținută și în continuare.

RECOMANDĂRI:

1. Informarea colaboratorilor despre activitatea și atribuțiile Consiliului pentru Prevenire a Torturii;

2. Identificarea soluțiilor privind creșterea nivelului de siguranță, în caz de accidente, a persoanelor transportate/escortate cu autospecială (inclusiv fixarea unor centuri de siguranță conform normelor siguranței în trafic), inclusiv identificarea unor surse financiare în vederea achiziționării unui automobil special destinat etapării;
3. Asigurarea unor condiții corespunzătoare pentru deținerea, chiar și pe o durată scurtă de timp, a persoanelor cu dizabilități (mentale, fizice, etc) întru evitarea situațiilor de înrăutățire a stării sănătății acestora sau limitării accesibilității lor la careva drepturi;
4. Respectarea normelor legale/ordinelor MAI/regulamentelor interne privind examinarea medicală completă a persoanelor la intrare și ieșire din izolator. Eliminarea practicii când persoanele sunt doar întrebate dacă sunt sănătoase sau nu, fără a fi examinate fizical;
5. Asigurarea condițiilor de păstrare a datelor medicale a deținuților în condiții de confidențialitate.
6. Identificarea a unor proceduri/mecanisme clare în cadrul izolatorului/Inspectoratului de Poliție Cantemir privind plângerile confidențiale adresate de către deținuți procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești, cu privire la rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în izolator sau din momentul reținerii a persoanelor;
7. Identificarea soluțiilor privind asigurarea pătrunderii luminii naturale și aerisirea naturală constantă în celule;
8. Delimitarea totală, de la podea până la tavan, a toaletelor din celule;
9. Asigurarea deținuților cu saltele, dar și lenjerie de pat curate.

Data aprobării raportului

27 aprilie 2017

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost elaborat și aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenirea a Torturii

Mihail COTOROBAL,
Președintele Consiliului pentru Prevenirea Torturii

